

آیین نامه اجرایی طرح
"سرباز پژوهشگر و فناور"
(طرح شهید محسن فخری زاده)

مقدمه:

در راستای توافق صورت گرفته با ستادکل نیروهای مسلح مبنی بر جذب و بکارگیری دانش آموختگان دکتری به عنوان امریه پسا-دکتری و استفاده مناسب از ظرفیت دانش آموختگان این مقطع تحصیلی در جهت حل مشکلات و معضلات اساسی کشور و همچنین توسعه و تقویت تحقیقات کاربردی و فناورانه فراهم گردیده است. در این آیین نامه طرح امریه های پسادکتری در موسسات آموزش عالی و پژوهشی و همچنین پارک های علم و فناوری با رعایت ضوابط مندرج برگزار خواهد شد.

ماده ۱. تعاریف و اصطلاحات

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

موسسه: منظور دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی وزارت، که مجری طرح امریه پسادکتری می باشند.

پارک علم و فناوری: منظور پارک علم و فناوری دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارت، که مجری طرح امریه پسادکتری می باشد.

واحدهای فناور: واحدهای پژوهشی، فناوری و مهندسی و همچنین هسته های فناوری (فاقد شخصیت حقوقی) هستند که در چارچوب ضوابط مربوطه در پارک و یا مراکز وابسته پذیرفته و استقرار یافته اند.

دوره پسادکتری: دوره موقت با زمان معین برای دانش آموختگان مقطع دکتری تخصصی (Ph.D) است که به منظور انجام پروژه های تحقیقاتی/ فناورانه/ صنعتی کاربردی و ارتقای مهارت های تخصصی، بدون صدور مدرک تحصیلی اجرا می شود.

سرباز پژوهشگر و فناور پسادکتری: مشمولی است با مدرک تخصصی از دانشگاه های معتبر و مورد تایید وزارتین و ستادکل که به صورت تمام وقت و زیر نظر استاد میزبان در چارچوب ضوابط این شیوه نامه برای انجام پروژه تحقیقاتی/ فناورانه/ صنعتی به عنوان پروژه جایگزین خدمت دوره سربازی فعالیت می کند.

پروژه تحقیقاتی: به پروژه ای گفته می شود که با ماهیت تحقیق و پژوهش از نوع تحقیقات بنیادی، کاربردی یا توسعه ای، براساس استانداردها و معیارهای تعیین شده از سوی معاونت عتف و در چارچوب ساختار پژوهشی موسسه علمی مربوط انجام می شود.

پروژه فناورانه: پروژه ای فناوری محور است که با تکیه بر تحقیقات و دانش پیشین، به تولید یک فناوری جدید یا محصول توسعه یافته مهم یا کاربرد یک فناوری جدید و یا فرایند تولید محصول بهبود یافته مهم و با ارزش افزوده بالا منجر گردد.

پروژه صنعتی: پروژه‌ای تولید/صنعت محور است که با ماهیت تحقیق و توسعه و برای حل مشکل یا رفع نیاز صنعت، بهبود فرایند تولید، افزایش بهره‌وری، تولید محصول جدید دانش‌بنیان و اجرای طرح تحقیقاتی کاربردی مورد نیاز صنعت انجام می‌شود.

فناوری بدیع: نوعی فناوری ابداعی و شگفتی‌ساز با خلق جدید که هیچ سابقه‌ای در دنیا برای آن وجود ندارد. فناوری بدیع، بیشتر جنبه تحقیقات بنیادی یا خلق جدید دارد و در ایجاد قابلیت جدید، شگفتی‌سازی می‌کند. در حال حاضر قانون/قضیه/نظریه/اثبات نمایش کارکرد یا پدیده در این حوزه از فناوری وجود ندارد و استنتاج از قوانین/قضیه‌ها/نظریه‌ها صرفاً در بخش مطالعات اکتشافی انجام می‌شود. واژه بدیع، متعالی‌ترین صفت برای این فناوری می‌باشد که برای اولین بار در سطح جهان یک مرزشکنی علمی انجام می‌دهد.

فناوری نوظهور: به آن دسته از فناوری‌هایی گفته می‌شود که به سرعت وارد بازار شده و مزیت رقابتی بسیار قوی دارند. این نوع فناوری از جنس تحقیقات کاربردی و طراحی است و به عبارت دیگر همان فناوری بدیعیست که به سرعت در بازار حضور پیدا می‌کند. از این فناوری در سطح دنیا علائم ضعیفی وجود دارد. فناوری نوظهور عمدتاً مطالعات اکتشافی خود را پشت سر گذاشته است و در حال حاضر با ارائه یک طراحی جدید می‌تواند یک نوآوری جهشی (رادیکالی) ایجاد نماید. پیش‌بینی می‌شود فناوری‌های نوظهور تا ده سال آینده کاربردی یا تجاری شوند.

فناوری پیشرفته: فناوری پیچیده‌ای که در کشور توسعه نیافته، ولی قبلاً در سطح جهان، مطالعات اکتشافی خود را پشت سر گذاشته، کاربردی شده و توسعه یافته است. دستیابی به این فناوری، تاثیر قابل توجهی بر اقتدار علمی، دفاعی امنیتی کشور دارد.

پایگاه میزبان پروژه: به هر یک از موسسات علمی و مراکز تحقیقاتی، فناورانه و واحدهای صنعتی در نیروهای مسلح و بخش کشوری مطابق مصادیق تعیین شده ذیل گفته می‌شود که از ظرفیت افراد متخصص و فناور به عنوان «سرباز پژوهشگر و فناور دوره پسادکتری» برای انجام پروژه‌های تحقیقاتی/فناوری/صنعتی استفاده می‌کنند.

استاد میزبان: به اعضای هیئت علمی با مرتبه دانشجویی و استادی (و در موارد خاص و ویژه با مرتبه استادیاری) در موسسات علمی، مسئول یا مجریان پروژه‌های فناورانه در مراکز فناوری و واحدهای صنعتی با مدرک دکتری تخصصی گفته می‌شود که مسئولیت راهنمایی و هدایت سرباز پژوهشگر و فناور پسادکتری را بر عهده دارند و صلاحیت آنان توسط مقامات مسئول مربوط و کارگزار تایید شده است.

ماده ۲. انواع دوره پسادکتری با توجه به موضوع و دستاوردهای آن:

۱-۲. تحقیقات بنیادی:

در این دوره، محقق پسادکتری به عنوان همکار طرح یا پروژه تحقیقاتی استاد میزبان در مرتبه استادی یا دانشیاری در موسسات علمی فعالیت می‌کند. طرح یا پروژه مورد نظر باید بنیادی، در مرز دانش و در راستای اولویتهای ابلاغی شورای عالی عتف، نقشه علمی داجا و طرح جهاد علمی و مورد تایید موسسه علمی باشد. دستاوردها اساسا باید شامل ثبت اختراع تایید شده، ارائه نظریه در کرسی‌های نظریه‌پردازی و نقد و مناظره (ویژه علوم انسانی و هنر)، تالیف کتاب، انتشار مقاله در نشریات معتبر یا تولید اثر بدیع و ارزنده علمی و هنری باشد.

۲-۲. تحقیقات کاربردی:

در این دوره، محقق پسادکتری در یک طرح کاربردی فناورانه، نوآورانه و کارآفرینانه در موسسه علمی که دارای تفاهم‌نامه همکاری با نیروهای مسلح در قالب طرح جهاد علمی است، فعالیت می‌کند. این دوره زیر نظر استاد میزبان در موسسه علمی برگزار می‌شود. دستاوردها اساسا شامل محصول مشخص، حل مشکل یا رفع نیاز صنعت و جامعه، ثبت اختراع داخلی و خارجی، ایجاد شرکت زایشی، کمک به نوآوری و توسعه دانایی محور در کشور و نیروهای مسلح است.

۳-۲. فناوری:

در این دوره، محقق پسادکتری در یک طرح کاربردی فناورانه، نوآورانه و کارآفرینانه در یک شرکت دانش‌بنیان با اولویت شرکت دانش‌بنیان همکار بخش دفاع که دارای تفاهم‌نامه همکاری با نیروهای مسلح در قالب طرح جهاد علمی است، فعالیت می‌کند. این دوره زیر نظر استاد میزبان در شرکت دانش‌بنیان برگزار می‌شود. دستاوردها اساسا شامل محصول مشخص دانش‌بنیان، ثبت اختراع داخلی و خارجی، کمک به نوآوری و توسعه دانایی محور در شرکت و صنعت دفاعی است. اجرای دوره پسادکتری در شرکت‌های دانش‌بنیان، در صورتی مجاز است که آن شرکت با یک دانشگاه یا پژوهشگاه دارای مجوز اجرای دوره پسادکتری، تفاهم‌نامه همکاری داشته باشد.

۴-۲. صنعتی:

دوره تقاضا محور است که محقق پسادکتری در یک پروژه برای حل مسئله مورد نیاز صنعت با اولویت صنعت دفاعی زیر نظر استاد میزبان در یک واحد صنعتی که دارای تفاهم‌نامه همکاری با نیروهای مسلح در قالب طرح جهاد علمی است، فعالیت می‌کند. دستاوردها اساسا شامل حل مشکل یا رفع نیاز صنعت، بهبود فرایندهای تولید، افزایش بهره‌وری، تولید محصول جدید، ثبت اختراع تایید شده یا انجام موفقیت آمیز طرح‌های تحقیقاتی کاربردی مورد نیاز صنعت مربوط است. اجرای دوره پسادکتری در واحدهای صنعتی، در صورتی مجاز است که آن واحد صنعتی بایک دانشگاه یا پژوهشگاه دارای مجوز اجرای دوره پسادکتری، تفاهم‌نامه همکاری داشته باشد.

ماده ۳. هدف

این شیوه‌نامه برای دستیابی به اهداف زیر تدوین می‌شود:

۱-۳. ایجاد سازوکار لازم برای استفاده اثربخش از فرصت سربازی دانش‌آموختگان مقطع دکتری

تخصصی (Ph.D) برای تامین بخشی از نیازهای علمی و فناورانه نیروهای مسلح و ارائه راه حل‌های

علمی برای حل مسائل اساسی کشور در قالب طرح سرباز پژوهشگر و فناور دوره پسادکتری؛

۲-۳. ایجاد بستر مناسب برای توسعه زیست‌بوم اقتتاد دانش بنیان، رشد نوآوری‌های علمی، توسعه

فناوری‌های نوظهور و پیشرفته و کمک به تربیت و توانمندسازی نیروی انسانی علمی مورد نیاز

دانشگاه‌ها، صنایع دفاعی و کشور.

ماده ۴. شرایط افراد پژوهشگر و فناور:

«سرباز پژوهشگر و فناور دوره پسادکتری» باید دارای شرایط عمومی و اختصاصی به شرح زیر باشند:

الف. شرایط عمومی

به استناد ماده ۶۶ قانون خدمت نظام وظیفه و در اجرای اصل ۱۴۷ قانون اساسی به شرح ذیل تعریف می‌شود.

۱. اعتقاد به نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران

۲. نداشتن سوء پیشینه

۳. رعایت حداقل فاصله زمانی یک سال بین دانش‌آموختگی دوره دکتری و شروع دوباره پسادکتری

۴. فعال نبودن وضعیت اعزام در قالب سربازی عادی یا امریه همزمان با درخواست دوره پسادکتری و نیز

نداشتن سابقه خدمت قبلی و یا کسر خدمت

۵. اخذ پذیرش از استاد میزبان

۶. نداشتن منع قانونی در اشتغال به عنوان پژوهشگر پسادکتری

ب. شرایط اختصاصی

۱. داشتن مدرک دکتری تخصصی (Ph.D) از دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و تحقیقاتی مورد تایید وزارتین، دانشگاه آزاد اسلامی و ستاد کل

۲. کسب حدنصاب لازم از جدول امتیازات انتخاب محقق پسادکتری برابر شاخص‌های مصوب شورای علمی

۳. انطباق تخصص یا سوابق تحقیقاتی محقق با موضوع مورد تقاضا در دوره پسادکتری

۴. وجود طرح یا موضوع مصوب مورد نیاز دفاعی یا مشترک در چارچوب طرح جهاد علمی و همکاری‌های مشترک

تبصره ۱: مدرک تحصیلی دوره‌های طی شده در خارج از کشور، حسب مورد باید توسط سازمان امور دانشجویان خارج وزارتین ارزشیابی و تایید شود.

تبصره ۲: افراد غایب در صورت داشتن معاذیر موجه برای غیبت که مورد تایید ساووظ قرار گیرد و یا برخورداری از برجستگی بالای علمی که مراتب مورد تایید کارگروه شناسایی قرار گیرد و نیز به کارگیری آنان در قالب محقق پسادکتری به دلیل تخصص خاص آنان و یا ماهیت پروژه و نیاز موسسه علمی، مرکز فناوری یا واحد صنعتی مربوط ضروری باشد، در شمول شیوه‌نامه قرار گیرند. راهبری فرایند اجرای این تبصره، توسط بنیاد نخبگان انجام می‌شود.

ماده ۵. ضوابط به کارگیری محققان پسادکتری، اولویت‌ها و ماهیت پروژه‌ها

۵-۱. مدت زمان انجام پروژه تحقیقاتی/ فناوریانه/ صنعتی توسط محقق پسادکتری، به مدت یک سال تعیین می‌گردد و در صورت موافق شورای علمی با افزایش مدت دوره در این طرح، این مدت با درخواست پایگاه میزبان پروژه و تایید کارگزاری تا ۲۱ ماه در داخل نیروهای مسلح و ۲۴ ماه در سازمان های کشوری قابل تمدید است.

۵-۲. محل اجرای دوره پسادکتری برای محققان مشمول این شیوه‌نامه براساس ماهیت پروژه و نیاز سازمانی، هم در داخل کشور و هم خارج از کشور امکان‌پذیر است.

تبصره: ضرورت اجرای این دوره در خارج از کشور برای محققانی که در موسسات و مراکز تحقیقاتی دفاعی به کارگیری شده‌اند، باید به تایید بالاترین مقام پژوهشی موسسه/ مرکز مربوط برسد. خروج آنان از کشور نیز منوط به موافقت و اخذ مجوز از حفاظت اطلاعات رده به کارگیرنده می‌باشد.

۳-۵. محققان پسادکتری چنانچه همزمان، امتیاز طرح شهید صیاد شیرازی (طرح جایگزین خدمت برای نخبگان/ استعدادهای برتر وظیفه) را نیز کسب نموده و تمایل به انجام پروژه تحقیقاتی جایگزین خدمت همانند نخبگان/ استعدادهای برتر وظیفه را داشته باشند، انجام پروژه در آن قالب بلامانع بوده و این افراد برای طی فرایند اجرایی و پژوهشی مطابق رویه جاری، به مرکز نخبگان و استعدادهای برتر دانشگاه عالی دفاع ملی معرفی می‌شوند.

۴-۵. شیوه به کارگیری محقق پسادکتری به صورت پروژه‌ای (پروژه محور) است و سابقه خدمت قبلی یا کسر خدمت، اثری در کمیت و کیفیت پروژه ندارد.

۵-۵. موضوع پروژه‌های تحقیقاتی/ فناوری/ صنعتی در هریک از دوره‌های چهارگانه پسادکتری، براساس اولویت‌های نقشه علمی داجا، نقشه جامع علمی کشور، طرح جهاد علمی و مصوبات شورای راهبردی نفع داجا و در چارچوب سیاست‌ها و اولویت‌های تعیین شده از سوی شورای علمی مندرج در این شیوه‌نامه، تعیین شده و به تایید کارگزار می‌رسد.

۶-۵. دست کم ۵۰ درصد از موضوعات پروژه‌های دوره پسادکتری باید در چارچوب طرح جهاد علمی و براساس نظام مسائل مشترک (مسائل مشترک بین بخش دفاع و بخش ملی) اختصاص یابد.

۷-۵. موسسات علمی، مراکز فناوری و واحدهای صنعتی غیر دفاعی، در صورتی می‌توانند از ظرفیت این طرح استفاده نمایند که موضوع پروژه تعریف شده برای دوره پسادکتری، از موضوعات اولویت‌دار، مسئله محور و نیازمحور در سطح ملی و به منظور حل مسائل علمی، فنی و صنعتی گلوگاهی کشور (در راستای اکتساب و توسعه علوم و فناوری‌های بدیع، نوظهور و پیشرفته-عفنشا) و تحول علوم انسانی ترجیحا با کاربرد دو منظوره انجام گیرد.

۸-۵. موسسات علمی و مراکز تحقیقاتی ن.م، نیازهای تحقیقاتی و پژوهشی خود را در چارچوب اولویت‌های نقشه علمی داجا و طرح جهاد علمی به کارگزار اعلام کنند تا از ظرفیت این طرح برای تامین نیازهای علمی و فناورانه بهره‌مند شوند.

۹-۵. چنانچه محقق پسادکتری به دلایل غیرارادی مانند بیماری و یا به دلایل ارادی از انجام پروژه انصراف دهد و یا در ادامه فرایند پژوهشی، کفایت علمی وی احراز نگردد، به کارگیری وی در قالب دوره پسادکتری

متوقف و برای تعیین تکلیف وضعیت خدمت وظیفه عمومی به ساوژ معرفی خواهد شد. تشخیص اولیه

این موضوع بر عهده موسسه علمی به کارگیرنده و تایید آن بر عهده کارگزار است.

۵-۱۰. حقوق و بیمه:

ضوابط پرداخت حقوق و برقراری بیمه برای محققان پسادکتری مشمول این شیوه‌نامه، به شرح زیر تعیین می گردد:

الف- میزان حقوق و مزایای ماهانه محقق پسادکتری، براساس ضوابط پرداختی حقوق و مزایا برای کارکنان وظیفه طبق قانون بودجه هر سال و در چارچوب مصوبات کمیته تلفیق و امور حقوق ن.م تعیین می‌شود. در هر حال حقوق پایه این افراد در مقایسه با سایر کارکنان وظیفه از نظر مدرک تحصیلی، در بالاترین میزان تا سقف قانونی خواهد بود.

ب- پرداخت حقوق و مزایای ماهانه و برقراری بیمه (بیمه درمان، عمر و حوادث و بازنشستگی) برای محققان پسادکتری در طول مدت دوره، برعهده سازمان/ واحد به کارگیرنده است.

تبصره ۱- چنانچه سازمان به کارگیرنده محقق پسادکتری از نظر پرداخت حقوق ماهانه، دارای محدودیت اعتباری بوده و موضوع پروژه نیز از موضوعات مشترک و در چارچوب طرح جهاد علمی باشد. بخشی از هزینه‌های مربوط به حقوق و بیمه برابر توافق صورت گرفته، از محل اعتبار طرح جهاد علمی تامین می‌شود.

تبصره ۲- پرداخت پژوهانه یا کارانه پژوهشی به محققان پسادکتری در ازای انجام فعالیت برجسته (علاوه بر حقوق و مزایای موظفی ماهانه)، در چارچوب اعتبارات و اختیارات واحد به کارگیرنده، از نظر ضوابط این شیوه‌نامه بلامانع است.

ماده ۶. تعهدات و وظایف:

۶-۱. تعهدات موسسات علمی/ مراکز فناوری/ واحدهای صنعتی به عنوان پایگاه میزبان پروژه:

الف- برنامه ریزی در خصوص اجرای موثر دوره پسادکتری

ب- بررسی صلاحیت‌های تخصصی محقق پسادکتری

پ- فراهم نمودن منابع و امکانات مورد نیاز برای اجرای دوره پسادکتری

ت- تعیین استاد میزبان برای راهنمایی و هدایت پروژه پسادکتری

ث- نظارت بر اجرای صحیح دوره پسادکتری، عملکرد محقق و استاد میزبان

ج- پرداخت حقوق و مزایای ماهانه محقق و برقراری بیمه در طول دوره

چ- فعال نمودن کارگروه داوری برای ارزیابی طرح تحقیق و نتایج نهایی پروژه پسادکتری

ح- صدور گواهی پایان دوره برای محقق پسادکتری در چارچوب ضوابط مربوط

۶-۲. تعهدات استاد میزبان:

الف- هدایت و نظارت علمی بر پروژه پسادکتری

ب- نظارت بر حضور و عملکرد محقق پسادکتری

پ- بررسی و ارسال گزارش‌های پیشرفت کار به موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

ت- رعایت حقوق علمی و مالکیت معنوی محقق/ موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

ث- رعایت ضوابط و مقررات موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

۶-۳. تعهدات محقق پسادکتری:

الف- فعالیت تمام وقت بر روی پروژه در مدت دوره به صورت حضوری، نیمه حضوری یا دورکاری (حداکثر

۳۰ درصد) طبق توافق با موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

ب- رعایت ضوابط و مقررات موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

پ- رعایت حق مالکیت فکری و حقوق مادی و معنوی متعلق به پروژه

ت- ارائه گزارش‌های دوره‌ای به استاد میزبان پروژه

ث- ارائه دستاوردهای حاصل از پروژه در قالب ضوابط و مقررات موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی

۶-۴. مالکیت فکری:

الف- تکلیف مالکیت فکری و حقوق مادی و معنوی حاصل از فعالیت‌های انجام شده توسط محقق پسادکتری اعم

از ثبت اختراع و توسعه دانش فنی، براساس قانون و مصوبات کمیسیون عالی مالکیت فکری ن.م و در قالب توافق‌نامه

بین محقق پسادکتری و استاد میزبان/ موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی تعیین می شود.

ب- در انتشارات و مستندات علمی حاصل از پروژه پسادکتری باید نام و نشانی ذی نفعان از جمله موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی مطابق توافق نامه اولیه آورده شود، مگر در پروژه‌های دفاعی و دارای طبقه‌بندی که در چارچوب ضوابط ابلاغی از سوی مراجع ذی صلاح عمل می‌شود.

ماده ۷ سایر ضوابط:

- ۱-۷. به کارگیری محقق پسادکتری به منزله استخدام دائمی نیست و موسسات علمی/ مراکز فناوری/ واحدهای صنعتی به کارگیرنده پس از اتمام دوره، هیچ گونه تعهدی برای ایجاد هر نوع رابطه استخدامی با ایشان ندارند.
- ۲-۷. انعقاد هرگونه قرارداد پیمانکاری و مالی با محقق پسادکتری در طول دوره ممنوع است.
- ۳-۷. حق الزمه استادان میزبان (استادان راهنما) از محل اعتبار پروژه‌های مصوب تامین می‌شود و پرداخت آن برعهده موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی به کارگیرنده می‌باشد.
- ۴-۷. تحمیل هرگونه هزینه و بار مالی بر دوش محقق پسادکتری در مواردی مانند تامین مواد اولیه، تجهیزات آزمایشگاهی و موارد مشابه مجاز نمی‌باشد. هزینه‌های احتمالی باید از محل اعتبار پروژه‌های مصوب یا اعتبار ملی در قالب طرح جهاد علمی تامین گردد.
- ۵-۷. گواهی دوره پسادکتری پس از دفاع نهایی از پروژه توسط محقق پسادکتری، توسط موسسه علمی/ مرکز فناوری/ واحد صنعتی به کارگیرنده در چارچوب ضوابط و مصوبات شورای عالی عتف صادر می‌گردد.